

דף י.

עין משפט א

הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ז ה"ח

זֶה שֶׁעַל הַמְשׁוֹרְרִים הוּא בּוֹרֵר בְּכָל יוֹם הַמְשׁוֹרְרִים
 שְׁעוֹמְדִים עַל הַדּוֹכָן לֹאמַר שִׁירָה בְּפֶה. וְעַל פִּי תוֹקְעִין
 עַל הַקְּרָבָנוֹת. אֵין פּוֹחֲתִין בְּמִקְדָּשׁ מֵאַחַת וְעֶשְׂרִים
 תְּקִיעָה בְּכָל יוֹם שׁ. שְׁלֹשׁ לַפְּתִיחַת שְׁעָרִים. וְתִשַׁע לְתַמִּיד
 שֶׁל שַׁחַר. וְתִשַׁע לְתַמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֲרֵבִים. וְיוֹם שֵׁישׁ בּוֹ
 קְרָבָן מוֹסֵף מוֹסִיפִין תִּשַׁע עַל קְרָבָן מוֹסֵף. וְאִם חָל רֹאשׁ
 חֹדֶשׁ אִו יוֹם טוֹב לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת אִו שַׁחַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה
 לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת שֵׁישׁ שָׁם שְׁלֹשָׁה מוֹסְפִין אֵין תּוֹקְעִין לְכָל
 מוֹסֵף וּמוֹסֵף בְּפָנָיו עֲצָמוֹ אֶלָּא תּוֹקְעִין תִּשַׁע בְּלִבָּד לְכָל
 הַמוֹסְפִין:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ז ה"ו

בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת מוֹסִיפִין שֵׁשׁ. תְּשִׁלֵּשׁ לְהַבְטִיל אֶת הָעַם מִן
 הַמְּלָאכָה וְשִׁלֵּשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל. וּבְרִגְלֵ מוֹסִיפִין

ש. כסף משנה: אין פוחתין במקדש מכ"א תקיעות בכל יום וכו'. משנה בפרק החליל.
 ומ"ש ואם חל ר"ח או יו"ט להיות בשבת וכו' עד לכל המוספין. שם (דף נ"ד) מסיק
 בתיובתא למ"ד הכל לפי המוספין תוקעין:

ת. כסף משנה: ומ"ש ובע"ש מוסיפין שש ג' וכו' עד בשעה שמנסכין המים. שם במשנה
 ע"ש שבתוך החג היו שם שמנה וארבעים תקיעות שלש לפתיחת שערים שלש לשער
 העליון שלש לשער התחתון שלש למילוי המים ושלש על גבי המזבח ט' לתמיד של שחר
 ט' לתמיד של בין הערבים ט' למוספין ג' להפטיר את העם וג' להבדיל בין קדש לחול.
 ופירש"י ג' לשער עליון דאמרן לעיל גבי שמחת בית השואבה עמדו שני כהנים בשער
 העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת הנשים קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו. ג' לשער
 התחתון דאמרן לעיל הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו והיו מאריכים בהם עד שהגיעו
 לשער היוצא למזרח והוא שער התחתון וכו'. ג' למילוי המים אחר שמילאו ושבו ובאו

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

שֶׁלֶשׁ לַפְּתִיחַת שְׁעַר הַתְּחִתּוֹן וְהוּא שְׁעַר עֲזֵרַת נָשִׁים
 וְשֶׁלֶשׁ לַפְּתִיחַת שְׁעַר הָעֲלִיּוֹן הוּא שְׁעַר נִקְנוֹר וְלָמָּה נִקְרָא
 שְׁעַר עֲלִיּוֹן לְפִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵעֲזֵרַת נָשִׁים. וְכֵן תּוֹקְעִין
 שְׁלֹשׁ לְמַלּוּי הַמַּיִם שְׁמֹנְסָכִין בְּחָג וְאֵין תּוֹקְעִים לְמַלּוּי
 הַמַּיִם בְּשַׁבָּת. וְתוֹקְעִין שְׁלֹשׁ עַל גִּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ בְּשַׁעֲה
 שְׁמֹנְסָכִין הַמַּיִם. וְכֹל הַתּוֹקְעִים שְׁתּוֹקְעִים עַל הַקְּרָבָנוֹת
 מִתַּחַת יָד זֶה שֶׁעַל הַמְּשׁוֹרְרִים וּבְרִשׁוֹתוֹ. וְכֹל אֵלוֹ
 הַתְּקִיעוֹת בְּחֻצּוֹצְרוֹת הֵן:

עין משפט ג. הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג ה"ד

וּבַמָּה הֵם מְנַגְנִין. * בְּנִבְלִים וְחֲלִילִים וְכַנּוֹרוֹת וְחֻצּוֹצְרוֹת
 וְהַצִּלְצָל. וְאֵין פּוֹחֲתִין מְשֻׁנֵּי נִבְלִים וְלֹא מוֹסִיפִין עַל
 שְׁשָׁה. וְאֵין פּוֹחֲתִין מְשֻׁנֵּי חֲלִילִים וְלֹא מוֹסִיפִין עַל שְׁנַיִם
 עָשָׂר. וְאֵין פּוֹחֲתִין מְשֻׁנֵּי חֻצּוֹצְרוֹת וְלֹא מוֹסִיפִין עַל

להם לעזרה דרך שער המים ותנן בפרק לולב וערבה הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו
 עכ"ל. ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש דלשער התחתון דקתני היינו לפתיחת שער העליון
 ולפתיחת שער התחתון: ודע שיש בספרי רבינו חסרון הניכר וכך צריך להגיה וכן תוקעים
 ג' למילוי המים ואין תוקעים למילוי המים בשבת. ומ"ש ואין תוקעין למילוי המים בשבת.
 גם זה שם ופירש"י שכבר נתמלא מע"ש כדתנן בפרק לולב וערבה אלא שהיה ממלא
 מע"ש:

א. כסף משנה: ובמה הם מנגנים וכו'. אלו הם כלי הניגון המוזכרים שם במשנה: ומ"ש
 ואין פוחתין משני חלילים וכו' עד ולא מוסיפין על י"ב. שם במשנה (דף י"ד) ומ"ש
 ואין פוחתין משתי חצוצרות וכו'. שם במשנה (דף י"ג) אין פוחתין משתי חצוצרות וכו'
 ומוסיפין עד עולם ובגמרא ועד כמה אמר רב הונא וכו' עד מאה ועשרים ומייתי לה מקרא
 מחצצרים בחצוצרות. ומ"ש ואין פוחתין מתשעה כנורות וכו'. שם אין פוחתין מתשעה
 כנורות ומוסיפין עד לעולם והצלצל לבד מנא הני מילי א"ר אסי דאמר קרא ואסף במצלתים
 להשמיע מצלתים תרי הוו כיון דחדא עבידתא עבדי וחד גברא עביד בהו קרי להו חד
 ופירש"י עבידתא חד עבדי דאין אחד מועיל בלא חבירו שהן שתי חתיכות רחבות של
 מתכת ומכין זו על זו:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

עֲשָׂרִים וּמָאָה. וְאֵין פּוֹחֲתִין מִתְּשֻׁעָה כְּנֹרֹת וּמוֹסִיפִין עַד
לְעוֹלָם. וְהִצְלָצַל אֶחָד בְּלֶבֶד:

עין משפט ד הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג ה"ו

בְּשָׁנִים עָשָׂר יוֹם בַּשָּׁנָה = הַחֲלִיל מִכָּה לְפָנֵי הַמִּזְבֵּחַ.
בְּשַׁחֲטֵת פֶּסַח רֵאשׁוֹן. וּבְשַׁחֲטֵת פֶּסַח שְׁנִי. וּבִיּוֹם טוֹב
הָרֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח. וּבִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל עֶצְרָת. וּבְשִׁמוֹנָה
יְמֵי הַחֵג. וְחֲלִיל זֶה דוּחָה שֶׁבֶת מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֲלִיל שֶׁל
קָרְבָן וְחֲלִיל שֶׁל קָרְבָן עֲבוּדָה הִיא וְדוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת:

עין משפט ה הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג ה"ה

בִּימֵי הַמוֹעֲדוֹת כָּלֵם * וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים הָיוּ הַכֹּהֲנִים
תּוֹקְעִים בְּחִצּוֹצְרוֹת בְּשַׁעַת הַקָּרְבָן וְהַלְוִיִּם אוֹמְרִין שִׁירָה
שְׁנָאֲמַר (במדבר י-י) 'וּבִיּוֹם שְׂמִחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם
וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בְּחִצּוֹצְרוֹת'. הַחִצּוֹצְרָה הִיְתָה
נַעֲשִׂית מִן עֵשֶׂת שָׁל כֶּסֶף. עָשָׂה אוֹתָהּ מִן הַגְּרוּטָאוֹת שֶׁל
כֶּסֶף כְּשִׁרָה. מִשָּׂאָר מִיַּיִן מִתְּכוֹת פְּסוּלָה. וְהַחֲלִילִין שֶׁהָיוּ

ב. כסף משנה: בשנים עשר יום בשנה וכו'. משנה בפרק שני דערכין. ומ"ש וחליל זה דוחה שבת וכו'. בר"פ החליל (דף נ"א) א"ר ירמיה מחלוקת בשיר של שואבה וכו' אבל בשיר של קרבן דברי הכל עבודה היא ודוחה את השבת ורב יוסף דפליג עליה איתותב:

ג. כסף משנה: בימי המועדות כולם וכו': החצוצרה היתה נעשית מן העשת של כסף וכו' עד פסולה. ברייתא בפרק הקומץ רבה (דף כ"ח) ויליף לה התם מקראי: והחלילין שהיו מנגנים בהם היה אבוב שלהם של קנה וכו' עד ובשמנת ימי החג. משנה בפרק שני דערכין (דף י') פירש"י אבוב היינו חליל. ולא היה מחלק מסיים אלא באבוב יחידי כשהיה מגיע לסיום הנעימה היה אחד מהחלילין מאריך לאחר שתיקת האחר שזו היא חילוק יפה יותר משיסיימו שניהם כאחד. חילוק היינו סיום שמחלק בין נעימה לנעימה ולא היו מסיימים כולם בבת אחת אלא אחד מסיים לבסוף וזה הוא נוי גדול:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

מְנַגְנִין בָּהֶן הָיָה אָבוֹב שְׁלֶהֶן שֶׁל קָנָה. מִפְּנֵי שֶׁקוּלוּ עָרַב.
וְלֹא הָיָה מְחַלֵּק אֶלָּא בְּאָבוֹב יְחִידֵי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחַלֵּק
יָפָה:

עין משפט ו הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג ח"ג

לוי האונן מתר לעבד ולשורר. ד ואין פוחתין משנים
עשר לזים עומדים על הדוכן בכל יום לומר שירה על
הקרפן ומוסיפין עד לעולם ואין אומרין שירה אלא בפה
בלא כלי שעקר השירה שהיא עבודתם בפה. ואחרים
היו עומדים שם מנגנין בכלי שיר. מהן לזים ומהן
ישראלים מיחסין המשיאין לכהנה. שאין עולה על
הדוכן אלא מיחס. ואין אלו המשוררים על פי הכלים
עולין למנין השנים עשר:

ד. כסף משנה: לוי האונן מותר לעבוד ולשורר. בסיפרי פרשת שמיני פ"ב: ואין פוחתין
מי"ב לזים עומדים על הדוכן וכו' ומוסיפין עד לעולם. משנה בפ"ב דערכין (דף י"ג).
ומ"ש ואין אומרין שירה אלא בפה בלא כלי וכו' ואחרים היו עומדים שם מנגנים בכלי
שיר מהם לזים ומהם ישראלים מיוחסין וכו'. שם במשנה (דף י') גבי מכים בחליל ועבדי
הכהנים היו דברי ר' מאיר רבי יוסי אומר משפחת בית הפגריא ובית צפריא מעימאום היו
משיאים לכהונה רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר לזים היו ופירש"י ועבדי הכהנים היו אותם
המכים בחליל. משיאין לכהונה כהנים היו נושאים בנותיהם שישראלים מיוחסים היו
ובגמרא (דף י"א) לימא בהא קא מיפלגי דמאן דאמר עבדים קסבר עיקר שירה בפה וכלי
לבסומי קלא הוא דעביד ומאן דאמר לזים היו קסבר עיקר שירה בכלי ותסברא ר' יוסי מאי
קסבר אי קסבר עיקר שירה בפה עבדים סגיא אי קסבר עיקר שירה בכלי לזים בעינן לעולם
קסבר עיקר שירה בפה והכא במעלין מדוכן ליוחסין ולמעשרות קא מיפלגי ופירש"י ר'
יוסי דאמר ישראלים מיוחסים היו מאי קסבר אלא דכ"ע עיקר שירה בפה וידוע דהלכה
כרבי יוסי לגבי רבי מאיר והוא הדין לגבי רבי חנינא בן אנטיגנוס דהא הוא מארי גמרא
טפי מיניה. ומ"ש ואין אלו המשוררים על פי הכלים עולין למנין הי"ב. שם (דף י"ג):
במשנה אין פוחתין מי"ב לזים עומדים על הדוכן ומוסיפין עד לעולם ובתר הכי תנן ר'
אליעזר בן יעקב אומר אין עולים למנין ופירש רבינו שם כבר אמרנו שעיקר השירה בפה
ואמר רבי אליעזר בן יעקב שהאומרים השיר על הכלים ואין אומרין בפה אינם עולים
ממנין שנים עשר לזים:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג ה"ג

עין משפט ז

זֶה שֶׁעַל נְעִילַת שְׁעָרִים עַל פִּי נֹעֲלִין הַ יָּעַל פִּי פּוֹתְחִין
וְאֵין הַתּוֹקְעִין תּוֹקְעִין בְּכָל יוֹם לְפִתִּיחַת הַשְּׁעָרִים אֶלָּא
בְּרִשׁוֹתּוֹ. וּבְכָל יוֹם תּוֹקְעִין בַּמִּקְדָּשׁ שְׁלֹשׁ תְּקִיעוֹת
לְפִתִּיחַת הַשְּׁעָרִים תְּקִיעָה תְּרוּעָה וְתְקִיעָה:

הרמב"ם הל' מגילה וחנוכה פ"ג ה"ו

עין משפט ז

וְלֹא הֵלֵל שֶׁל חֲנוּכָה בְּלִבְד הוּא י שְׁמֵדְבָרֵי סוּפְרִים אֶלָּא
קְרִיאַת הַהֵלֵל לְעוֹלָם מְדַבְּרֵי סוּפְרִים בְּכָל הַיָּמִים

ה. כסף משנה: ומ"ש ובכל יום תוקעין במקדש שלש תקיעות וכו'. בפרק החליל (דף נ"ג:):

ו. כסף משנה: ולא הלל של חנוכה בלבד הוא שמד"ס אלא קריאת ההלל לעולם מד"ס. וכתוב בהשגות א"א ויש בהן עשה מדברי קבלה השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. ע"כ וכתב עליו ה' המגיד ובאמת שבפרק ערבי פסחים אמרו שנביאים תקנו הלל על כל צרה שנגאלים ממנה אבל לאמרו בימים קבועים מדבריהם הוא ואע"פ שהביאו בערכין אותו פסוק אינו אלא לסמך ולדמיון זה דעת רבינו והוא הנראה עכ"ל. וק"ל על דבריהם, אם על הראב"ד שכתב שיש בו עשה מדברי קבלה כמשיג על רבינו שכתב שהוא מד"ס והלא אף אם נודה שכן הוא שיש בו עשה מדברי קבלה שפיר דמי למקרייה ד"ס וא"כ מה רצה להשיג או להוסיף על דברי רבינו, גם ה"ה שכתב שאע"פ שהביאו בערכין אותו פסוק אינו אלא לסמך ולדמיון נראה מדבריו שאילו הובא לראיה ממש מודה הוא להראב"ד שלא היה ראוי לומר שהוא מד"ס וכתב בסוף דבריו זה דעת רבינו והרי רבינו להדיא בסה"מ אשר לו בשרש הא' חולק על בה"ג שמנה קריאת ההלל ומקרא מגילה מצות עשה והשיג עליו רבינו שאין ראוי למנות בכלל תרי"ג מצות שהם מדרבנן והרי מקרא מגילה דברי קבלה מפורשים הם לא הביאום לסמך ולדמיון ואפ"ה קורא אותם רבינו מצות דרבנן. ואין לומר שה"ה יודה להראב"ד שאילו הובא לראיה לא היה ראוי לקרותו ד"ס גם לא ד"ת אבל דברי קבלה. ומ"ש רבינו בס' המצות על מקרא מגילה מצות דרבנן אידי דנקט הנך אחרוני נקט נמי מקרא מגילה וקושטא דמלתא דלאו דברי תורה היא אבל דברי קבלה מקריא שהרי רבינו בתחלת הלכות מגילה וחנוכה כתב יש בכללן שתי מצות עשה מד"ס והיה לו לומר אחת מד"ס ואחת מדברי קבלה והכא דוקא נקט אלא ודאי דאף מצות דברי קבלה ד"ס מיקריא בין הובא לסמך בין הובא לראיה. והרמב"ן ז"ל בספר השגותיו כתב ובמס' ערכין דרשו בו השיר וכו' ואע"פ שזה מדברי קבלה הוא אבל יאמר הנביא שישירו לשם המושיעם כמו שמשוררים בליל אכילת הפסח הרי שאמר שאילו מן הכתוב היתה הראיה לא היה נמנה בתרי"ג מצות אבל במצות דרבנן. ועוד קשה על ה"ה שכתב ואמת שבפ' ערבי פסחים אמרו שנביאים תקנו הלל וכו', שנראה שאילו תקנו גם הימים הקבועים לא היה מד"ס וזה אינו דאטו מי נימא דקריאת התורה בשבת ובשני וחמישי שחרית דתקנת משה היא שאינה מד"ס וטובא נמי כהאי גונא כשניות ועירובין דתקנת שלמה היא ונביא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שְׁגוּמְרִין בְּהֵן אֶת הַהֵלֶל. וְשִׁמוּנָה עֶשֶׂר יוֹם בַּשָּׁנָה מְצוּהָ
לְגַמֹּר בְּהֵן אֶת הַהֵלֶל. וְאֵלוֹ הֵן. שְׁמוּנַת יְמֵי הַחֶג. וְשִׁמוּנַת
יְמֵי חֲנֻכָּה. וְרֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְיוֹם עֶצְרַת. אֲבָל רֵאשׁ
הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכַּפּוּרִים אֵין בְּהֵן הֵלֶל לְפִי שֶׁהֵן יְמֵי תְּשׁוּבָה
וְיִרְאָה וְפֶחֶד לֹא יְמֵי שְׂמִחָה יִתְּרָה. וְלֹא תִקְנוּ הֵלֶל
בְּפוּרִים שֶׁקְרִיאַת הַמְּגִלָּה הִיא הַהֵלֶל:

דף י:

הרמב"ם הל' מגילה וחנוכה פ"ג ה"ו

עין משפט א

עיין בסעיף הקודם

הוה וכלהו מד"ס מיקרו. ועוד שנראה מדבריו ז"ל שמצות עשה לגמור את הכל על כל צרה שנגאלין כיון שנביאים שביניהם תקנוהו לכך אבל לאומרו בי"ח ימים הוא דרבנן. ולשון רבינו סותר זה שכתב ולא הלל של חנוכה וכו' אלא קריאת הלל לעולם מד"ס וכיון שמצינו לו ז"ל בספר המצות שכתב שמצות הלל דרבנן היא גם לשונו כאן מוכיח כן כך יש לנו לפרשו ודברי הראב"ד והה"מ צריכין עיון: